

СЕКЦІЯ 2. БІОЛОГІЧНА ТА ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА

УДК 37.018

НОВІТНЯ ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА І ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДОЇ ЛЮДИНИ

В. А. Бурлака¹, І. В. Хом'як², О. О. Лавринюк¹

¹Житомирський національний агроекологічний університет, Старий бульвар, 7, Житомир, 10008, Україна

²Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Загальновідомо, екологія, як форма суспільної свідомості, є частиною біологічної науки, що вивчає закономірності взаємодії та взаємовідносин в середині фауни та флори, їх представників між собою та навколишнім середовищем.

Якщо діяльність людини в навколишньому природному середовищі, що є на жаль реальністю, здійснюється безконтрольно, без урахування екологічних закономірностей та систематичного поновлення відновлювальних ресурсів, біологічному балансу в природі може бути нанесена непоправна шкода, яка постійно загрожує життєдіяльності людини.

Природа є для людини, і особливо для молоді, об'єктом пізнання своєї життєдіяльності та естетичної насолоди. Її явища досконалі й надають естетично розвиненій особистості глибоку духовну насолоду. Глибоке проникнення в її таємниці сприяє формуванню її наукового світогляду, формуванню свідомості. Цим обумовлена необхідність цілеспрямованого здійснення всеохоплюючої обов'язкової освіти і виховання.

Під екологічною освітою розуміється система природничо-наукових і сучасних знань, умінь і навичок, оволодіння якими забезпечує всебічний екологічний розвиток особистості, формування наукового світогляду та відповідальних правил і норм екологічної поведінки, що спрямовані на забезпечення і збереження навколишнього природного середовища, усестороннє і творче використання у трудовій діяльності людей найсучасніших екологічних технологій.

До стратегічних завдань екологічної освіти та виховання сучасної молоді людини відносяться:

- збереження та зміцнення життєздатного природного середовища, біологічного різноманіття, в тому числі й генофонду людей;
- докорінне та широкомасштабне удосконалення екологічної освіти та виховання підрастаючих поколінь на основі освітянських, наукових та релігійних традицій життєдіяльності українських громадян;
- швидке формування нового екологічного мислення, яке забезпечується на дотриманні науковості, об'єктивності, гуманності у взаємовідносинах людини, суспільства й природи;
- розвиток у процесі екологічної освіти та виховання у молодого покоління почуттів людської гідності, гуманності, любові та інших якостей;
- постійний розвиток екологічної освіти з урахуванням національних традицій й надбань, в тому числі й вчення В. І.Вернадського про неосфери, що безумовно сприяє формуванню екологічного та прогресивного мислення не тільки у вузьконаціональному, а й у планетарному аспекті;
- глибоке формування у кожного вихователя, викладача усвідомленості себе як частки природи, пов'язаної з її чисельними нерозривними зв'язками, що дозволяє формувати відповідні взаємовідносини кожної особистості з навколишнім середовищем.

У своїй діяльності викладачі повинні постійно акцентувати і стверджувати про те, що екологічна свідомість включає глибокі екологічні знання: факти, відомості, висновки,

узагальнення про взаємовідносини та обмін, що відбувається в світі біологічного різноманіття, у сфері їх проживання і в цілому навколишньому середовищі.

Екологічна освіта і виховання дітей дошкільного та шкільного віку має базуватися на безпосередньому їх ознайомленні з природними об'єктами. Вона повинна включати в себе і родинне виховання, де сім'я разом із дошкільними і шкільними виховними заходами і мають нести повну відповідальність за формування екологічного світосприйняття нашого майбутнього, наших дітей та онуків.

На лекціях, практичних заняттях студентів з екології необхідно акцентувати увагу на питаннях функціональності, екологічної свідомості. Туди входять: освітня – вона допомагає вихованцям усвідомити природу як середовище свого життя і як естетичну досконалість; розвиваючу, яка сприяє формуванню у вихованців вмінь осмислювати екологічні явища, встановлювати зв'язки та залежності, що існують в світі тварин та рослин; робити висновки та узагальнення відносно стану сучасної природи, давати відповідні рекомендації розумового спілкування з нею; виховна, яка проявляється у формуванні у вихованців морального та естетичного становлення до природи; організаційна, що полягає у стимулюванні активної природоохоронної діяльності вихованців; сприяє включенню їх у будівництво екологічно чистих промислових підприємств, технологій у користуванні, заготівлю деревини тощо, в суворій відповідності із Законом України «Про охорону навколишнього середовища» та інших законів щодо екології та природокористування.